

Vragen door de leden der Kamer gesteld overeenkomstig artikel 140 van het Reglement van Orde, en de daarop door de regering gegeven antwoorden

7

Vragen van de leden **Strik** (GL), **Meurs** (PvdA), **Kox** (SP) en **Kuiper** (CU) op 9 juni 2011 medegedeeld aan de minister voor Immigratie en Asiel, inzake *de vele ongevallen op de Middellandse Zee tussen Libië en Lampedusa, waarbij inmiddels honderden Afrikaanse vluchtelingen zijn verdronken*.

Antwoorden van de heer **Leers** (minister voor Immigratie en Asiel) (ontvangen 26 augustus 2011).

Vraag 1

Is de minister op de hoogte van de vele ongevallen op de Middellandse Zee tussen Libië en Lampedusa, waarbij inmiddels honderden Afrikaanse vluchtelingen zijn verdronken?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Is de minister ermee bekend dat veel van deze vluchtelingen afkomstig zijn uit de Subsahara, die zich als gevolg van de in 2008 getekende overeenkomst tussen Italië en Libië al enige tijd in Libië hebben opgehouden en nu Libië moeten ontvluchten vanwege bedreigingen vanuit de Libische bevolking (die hen voor huurlingen van Khadaffi aanziet) en vanuit aanhangers van Khadaffi, die hen dwingen te kiezen tussen meevechten en vluchten?²

Antwoord 2

Ja.

¹ Zie www.unhcr.org, met name update nr. 27 van 3 juni 2011. Ook op 3 juni op deze site geplaatst: «At least 150 drown as yet another Lampedusa-bound boat capsizes». Ook deze lichamen bleken van Afrikaanse vluchtelingen uit Libië.

² Volgens de UNHCR zijn inmiddels 40 677 vluchtelingen in Italië aangekomen, waarvan 24 207 Tunesiërs en 16 470 veelal Afrikaanse vluchtelingen. Zie ook het rapport van de Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa: *The large-scale arrival of irregular migrants, asylum seekers and refugees on Europe's southern shores*, aanbeveling nr. 1967 en resolutie nr. 1805, aangenomen op 14 april 2011. Sinds de overnameovereenkomst tussen Tunesië en Italië betreffen de aankomsten praktisch alleen nog vluchtelingen uit Libië.

Vraag 3

Welke maatregelen neemt u om te voorkomen dat nog meer vluchtelingen omkomen na hun vertrek uit Libië? Bent u het met de vragenstellers eens dat momenteel een structureel overzicht ontbreekt op het betreffende deel van de Middellandse Zee, waardoor een snel ingrijpen bij schipbreuk niet altijd plaatsvindt? Wie is naar de mening van de Nederlandse regering verantwoordelijk voor de «search and rescue» van deze vluchtelingen tussen Libië en Italië? Op welke wijze meent de regering te kunnen bewerkstelligen dat de verantwoordelijkheid wordt genomen?

Antwoord 3

De UNHCR biedt hulp aan uit Libië gevluchte personen die niet terug kunnen naar het land van herkomst en in aanmerking komen voor bescherming en/of hervestiging (zogeneten «people of concern»). Nederland heeft één miljoen euro bijgedragen aan UNHCR voor het lenigen van noden ontstaan door het conflict in Libië. Voorts ontvangt UNHCR in 2011 een algemene vrijwillige bijdrage van 42 miljoen euro van Nederland. Uit deze bijdrage kunnen ook middelen ten behoeve van gevluchte personen uit Libië worden ingezet. Verder heeft Nederland een half miljoen euro gegeven aan de Internationale Federatie van het Rode Kruis (IFRC). Nederland heeft aanvullend ook nog één miljoen euro ter beschikking gesteld aan de IOM. Hiermee steunt Nederland de werkzaamheden van zusterorganisaties van het Nederlandse Rode Kruis aan de grenzen van Libië in Egypte en Tunesië. Daarnaast zijn door Nederland ook middelen ingezet voor vreemdelingen afkomstig uit voornamelijk de Subsahara die terug wensten te keren naar hun land van herkomst. Nederland heeft 1 miljoen euro ter beschikking gesteld aan de IOM om bij te dragen aan de evacuatie van deze migranten naar hun land van herkomst. Het internationale zeerecht regelt welke landen verantwoordelijk zijn voor search & rescue-operaties op zee. Daarmee is er voor elke zone van de Middellandse Zee een verantwoordelijke staat aangewezen. Voor Frontex-operaties geldt dat de Raad van de Europese Unie specifieke richtsnoeren heeft opgesteld³. Deze richtsnoeren zijn een nadere invulling van de internationale wet- en regelgeving op het terrein van onderschepping, opsporing en redding van drenkelingen. Over deze richtsnoeren is uw Kamer eerder geïnformeerd in de brief van de toenmalige minister van Justitie van 3 september 2010⁴.

Op grond van het voorgaande gaat Nederland ervan uit dat de landen hun internationale verplichtingen nakomen. Indien deze internationale verplichtingen niet worden gerespecteerd, dan zal Nederland de landen hierop in de geëigende internationale gremia aanspreken.

Vraag 4

Welke mogelijkheden ziet u voor de NAVO om bij te dragen aan het zoeken en redden van schipbreukelingen of bootvluchtelingen die anderszins in de problemen zijn geraakt? Welke mogelijkheden ziet u voor een Nederlandse bijdrage?

Antwoord 4

De NAVO-operatie Unified Protector heeft op basis van VN Veiligheidsraad resolutie 1973 een duidelijk omkaderd mandaat om het wapenembargo en de No Fly Zone te handhaven en de burgers van Libië te beschermen tegen geweld. De NAVO zet hiervoor maritieme en luchtmiddelen in. Daarnaast is de NAVO, conform haar verantwoordelijkheden onder internationaal maritiem recht met betrekking tot «Safety of Life at Sea» (SOLAS), voortdurend alert op schepen in nood. De NAVO werkt daartoe samen met de maritieme autoriteiten van buurlanden.

Vraag 5

Welke mogelijkheden ziet u voor de NAVO om de duizenden vluchtelingen uit de Subsahara die momenteel in Libië nog in afwachting zijn van de oversteek, op een veilige en menswaardige manier te evacueren zodat zij hun leven niet hoeven te riskeren met hun vlucht? Welke bijdrage zou Nederland hieraan kunnen leveren?

³ Raadsbesluit 26 april 2010, 2010/252/EU.

⁴ Kamerstukken II, 2009/10, 21 501-28, nr. 61.

Antwoord 5

De NAVO voert in het kader van Operatie Unified Protector geen evacuaties van vluchtelingen uit. De regering is van mening dat zolang dergelijke humanitaire taken met civiele middelen kunnen worden uitgevoerd er geen reden is hiervoor militaire middelen in te zetten. Wel is de NAVO, vanuit haar verantwoordelijkheid voor het toezicht op het wapenembargo en de No Fly Zone, betrokken bij de coördinatie van humanitaire transporten. Wanneer nodig, wordt door de NAVO de toegang tot de haven van bijvoorbeeld Misurata gewaarborgd door het ruimen van mijnen.

Vraag 6

Bent u bekend met het feit dat Afrikaanse vluchtelingen die vanuit Libië in Tunesië zijn aangekomen en als vluchteling zijn erkend door de UNHCR, geneigd zijn de gevaarlijke oversteek over zee te maken naar Europa wegens gebrek aan perspectief in de Tunesische kampen? Bent u bekend met het verzoek van de UNHCR en de Europese Commissie om meer van deze vluchtelingen te hervestigen in de EU landen? Zo ja, wat is uw standpunt daarin en bent u van plan om de andere lidstaten hiertoe aan te sporen?

Antwoord 6

Nederland heeft gehoor gegeven aan het verzoek van de UNHCR en de Europese Commissie om een aantal vluchtelingen te hervestigen in het kader van de crisis in Noord-Afrika. In algemene zin roept Nederland andere EU-lidstaten op om ook deel te nemen aan het hervestigingsprogramma van de VNVluchtelingenorganisatie.

Vraag 7

Bent u bekend met het feit dat Italië momenteel de meeste van deze vluchtelingen opvangt? Bent u met ons van mening dat het van belang is dat de opvang van deze vluchtelingen in alle landen van Europa plaatsvindt? Zo nee, waarom niet? Wilt u in navolging van Commissaris Malmström en de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa, op de komende JBZ-Raad van 9 juni pleiten voor meer onderlinge solidariteit binnen de EU en met de buurlanden van Libië ten aanzien van de bescherming van de Afrikaanse vluchtelingen uit Libië?⁵

Antwoord 7

Ik verwacht van Italië, net zoals ik dat verwacht bij elke andere lidstaat, dat Italië in eerste instantie zelf zijn verantwoordelijkheid neemt bij een verhoogde instroom van illegale immigranten en asielzoekers. Indien Italië vervolgens van mening is dat extra hulp vanuit de EU is aangewezen, kan het om die extra ondersteuning vragen, zoals bijvoorbeeld is gebeurd met Frontex⁶. Daarbij is het wel van belang om dit steeds in EU-verband te doen en primair te kijken naar de bestaande instrumenten zoals de ondersteuning via Frontex, het nieuwe Europese Asielondersteunings-bureau (EASO) en financiële ondersteuning uit de bestaande Europese Fondsen die zien op migratie. Tijdens de JBZ-Raad van 9 juni jl. heb ik nogmaals gepleit voor een Europese aanpak van de uitdagingen waarvoor de situatie in Noord-Afrika de lidstaten stelt op het vlak van migratie. Uiteraard deel ik de opvatting dat alle lidstaten solidariteit met elkaar moeten betrachten. Onder de huidige situatie, waarin het GEAS nog niet is verwezenlijkt, vindt deelname aan solidariteitsprojecten plaats op vrijwillige basis. De Nederlandse inzet is er op gericht om op zo kort mogelijke termijn het GEAS te hebben verwezenlijkt, zodat daarna meer verplichtende afspraken over solidariteit kunnen worden besproken.

⁵ Zie onder andere het Statement by Cecilia Malmström, EU Commissioner for Home Affairs, on the deteriorating situation of refugees in Libya, 11 mei 2011; voornoemd rapport van de PACE.

⁶ Kamerstukken II, 2010/11, 32 317, nr. 42.